

עש"ק פר' תזריע מצרע תש"ע

נשמתין חדתין

רשימות מרדא"ח
שנאמרו מפי מו"ר שליט"א
בשב"ק פר' שמיני תש"ע

—פנימי לבאי ביהמ"ד תו"ח—
לא מוגה

יוצא לאור ע"י מכון
"יום החכמה"

שע"י ישיבת "תורת חכם" ללימוד הנגלה והנסתר
רח' אהלי יוסף 4, ירושלים עיר"ק תובב"א

**להלן רשימת שיעורי התורה
המתקיימים בבית מדרשינו במשך השבוע**

שיעורים באידיש

- ❖ שיעור בגמרא מסכת סוכה, מפי הר"ה ג. המפורסם ר' יהושע כהן שליט"א, בימים א'-ה' בין השעות 4:00-5:00 אחה"צ.
- ❖ שיעור בשער הכוונות למהר"י זי"ע, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, בימים א'-ה' בין השעות 7:00-8:30 בערב.
- ❖ שיעור בספר נתיב מצוותיך להר"ק מקאמארנא זי"ע ואוצרות חיים למתחילים מפי מו"ר הגה"צ ביום ג' בשעה 9:00 בערב.
- ❖ שיעור בשעה"כ - שבת ביום ד' בשעה 8:15 בערב.

שיעורים בלשח"ק

- ❖ שיעור בספה"ק עין חיים למתחילים, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, ביום ב' בשעה 9:00 בערב.
- ❖ שיעור בספה"ק שיחות הר"ן, מפי מו"ר הגה"צ שליט"א, וסדר התרת קללות לפי מנהג הרש"ש זי"ע, בליל שישי בשעה 8:00.
- ❖ שיחת קודש ברעווא דרעוויין שלוש סעודות (מזמן צה"כ דר"ת).

ניתן לשמוע שיעורי מו"ר שליט"א ב"קול הלשון"

- ❖ **שיעורים באידיש:** טל' 03-6171086 (באמריקא: 6469777900 בענגלאנד: 1617985500)
 - שיעור בספה"ק אוצרות חיים - שיעור מס' 1 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-1)
 - שיעור בספה"ק רחובות הנהר, נהר שלום, סידור הרש"ש - שיעור מס' 3 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-3)
 - שיעור בחסידות (פר' השבוע) - שיעור מס' 2 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-2)
 - שיעור בספר נתיב מצוותיך ואוצרות חיים - שיעור מס' 5 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-5)
 - שיעור בשעה"כ שבת - שיעור מס' 6 (באמריקא ובענגלאנד: 3-4-37-6)
 - שיעור בספר אדיר במרום לרמח"ל (טל' 03-6171041) - שיעור מס' 2 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-2)
- ❖ **שיעורים בלשח"ק:** טל' 03-6171041 (באמריקא: 6469777900 בענגלאנד: 1617985500)
 - שיעור בספר התניא - שיעור מספר 1-2 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-1)
 - שיעור בספה"ק שיחות הר"ן (ושער יהו"א) - שיעור מס' 3 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-3)
 - שיעור בספה"ק ליקוטי מוהר"ן - שיעור מס' 1-3 (באמריקא ובענגלאנד: 2-6-5-2-4)
 - שיעור בספה"ק עין חיים - שיעור מספר 1-1 (באמריקא ובענגלאנד: 2-7-5-2-1)
- ❖ **שיעורים באנגלית:** טל' 03-6171002 2-4-9

כמו כן ניתן לשמוע כל השיעורים בזמן אמירתם בטל' 03-6171002 (באמריקא: 6469777900).

אפשר להשיג הקלטות השיעורים ממערכת קול הלשון בטל' 02-5816622.

ניתן לקבל את הקונטרס מידי שבוע בדואר אלקטרוני ע"י משלוח בקשה לכתובתנו:

tc7@neto.bezeqint.net

ויחי רצון שבכח התורה הקדושה נזכה להתדבק בו ית' בראוי
ולעשות רצונו בלבב שלם למען לא נבוש ולא נכלם לעולם ועד
ונזכה כולנו יחד לביאת משיח צדקינו בב"א.

"יום החכמה"

מכון "יום החכמה"

ת.ד. 5245 ירושלים

טל': 057-3153884 02-5389584 טלפקס:

נשמתין חדתיין

רשימות דברים מדא"ח שנאמרו בשב"ק פרשת שמיני תש"ע(*)

בהליכה לביתו בליל שבת

שיתפלל שוב ואת השמות הק' יאמר במחשבתו ולא בפה [ובביאור למס' ברכות (י"ב ע"א) מובא שם שו"ת בארוכה בענין זה, ומצוין שם המקור לעצה זו מהרבה פוסקים (גן המלך סי' כ"ג, צל"ח ברכות כ', הגהות רעק"א בסי' קפ"ד ס"ד בשם הגינת ורדים, חסד לאלפים סי' קס"ז סי"ב, פמ"ג בפתיחה לחל' ברכות אות ב' (ובסימן קפ"ה א"א סק"א), שו"ת כת"ס או"ח סי' י"ב וסי' י"ג, אשל אברהם להגה"ק מבוטשאטש בהרבה מקומות, שו"ת מהר"ם שיק או"ח סי' מ"ב, מאמר מרדכי סו"ס ר"מ סק"ה, בא"ח פר' מטות סי"ד, כף החיים סי' קנ"ז סק"י בשם עוד כמה פוסקים, וכן היה מורה החזו"א לנהוג בספק ברכה כמובא בארחות איש שער י"ד סי' ד', מנחת יצחק ח"ה סי' ק', ועוד]. והסביר אח"כ מו"ר שבשאלה זו (שלא רצה לפרטה) לרוב הפוסקים אין לחזור ולהתפלל, וע"כ בכה"ג אפשר לקיים רק את העצה של אמירת השמות במחשבה שבזה אין חשש של ברכה לבטלה לרוב הפוסקים הנ"ל, ואין לעשות בכה"ג את העצה האחרת המובאת בשו"ת הנ"ל של אמירת השמות בלע"ז (רהמנא), ואכמ"ל.

ג] סיפר אחד למו"ר שהעמיד על האש תבשיל חי שאורך זמן בישולו

א] אחד שכח לספור ספירת העומר יום אחד (ואף לא ספר ביום) ושאל את מו"ר בביהמ"ד אחר התפילה האם יוכל להמשיך לספור ספירה בברכה, ונענה מו"ר שבהשגח"פ שאל שאלה זו ביום הילולא דמורן רבינו הד"ח זי"ע (כ"ה ניסן) שכידוע היה מורה להמשיך לספור בימים הבאים בברכה (ודלא כהנפסק בשו"ע סי' תפ"ט ס"ח), וכמו שמעיד ע"ז בשו"ת דברי משה להגר"מ הלברשטאם זצ"ל (ח"א סי' כ"ט), וכ"כ באוצה"ח להרה"ק מקאמרנא זי"ע (מצוה ש"ז) שהצדיקים תלמידי הבעש"ט זי"ע הנהיגו לספור ספירת העומר בברכה אף אם קרה שדילגו יום אחד, ועיי"ש שכן דעת רוב בנין ורוב מנין של הראשונים והפוסקים, וכן היה מורה למעשה גאב"ד ירושלים הרמ"א פריינד זי"ע, וכן דרך מו"ר להורות כן תמיד [וכמו שביאר הטעם הפנימי להוראה זו בביאור למס' ברכות], ובפרט עכשיו ביום הילולא דמורן הד"ח שמוכא מצדיקים שביום הילולא דצדיק פוסקים כוותיה בעולם העליון, וא"כ יום זה הוא זמן מסוגל במיוחד לחזק ולפרסם הפסק שהוא פוסק כן תמיד.

ב] אחד שאל את מו"ר איזו שאלה בענין ספק ברכות בתפלה, והשיב מו"ר

(*) מו"ר ביקש לכתוב שהפוסקים בהלכה המובאים פה אין לסמוך עליהם למעשה (והסביר שיש חילוק בין תשובה בשעת מעשה לפסק קבוע ואכמ"ל).

הב', והלא כשתגיע השקיעה הב' כבר יתבשל התבשיל יותר מחצי בישולו, ואף דאנן חיישינן מפני חומרא דשבת לשיטת הגאונים דמהר"ם אלשקר ודעימיה ואנו נוהגים לפרוש ממלאכות (ואף מאיסורי שבות דרבנן) לפני השקיעה הראשונה, מ"מ לגבי התרת התבשיל לאכילה בדיעבד לכא' שפיר יש להתירו (מכ"ש דהביאור"ל הנ"ל המתיר לסמוך בדיעבד אף על שיטות ראשונים שאינם מוזכרים כלל בשו"ע וכ"ש לסמוך על שיטת ר"ת דקיי"ל כן בשו"ע (סי' רס"א), וכן הוא ק"ו מפסק הנ"ל בעצמו שסמכין בדיעבד להתיר כהשיטה דמאב"ד הוי שליש בישולו אף שבשו"ע (סי' רנ"ד ס"ב) סותם רק כשיטה דמאב"ד הוא חצי בישולו ומכ"ש שאפשר לסמוך על שיטת ר"ת שנפסקה בשו"ע, וענה מו"ר שאמנם כיון לזה ג"כ, דיכולים ליקח את שיטת ר"ת לעוד צירוף להתיר במעשה הנ"ל (אף שאדם זה אינו נוהג כשיטת ר"ת), ובצירוף פסק האגרות משה (או"ח ח"ד סי' ס"ב) בענין אמירה לעכו"ם שאף מי שאינו נוהג כר"ת יכול לסמוך על שיטת ר"ת בענין אמירה לעכו"ם עיי"ש, אך להתיר המאכל באכילה למי שהניח התבשיל לפני השקיעה ולסמוך על שיטת ר"ת בדיעבד למי שהוא בעצמו אינו נוהג כל הזמן כשיטת ר"ת, עדיין צ"ע בזה דהוי כסותר עצמו תמיד.

[ה] עוד סיפר וחזר על ווארט שאמר לו אחד בלונדון יצ"ו על ברית בין הבתרים שהזכיר השי"ת שם את קושי העיניו שיהא לבנ"י במצרים וכו', ושאל ע"ז דהלא לכא' הענין של הברית הוא לגלות תוקף האהבה שיש להשי"ת עם אאע"ה וזרעו, וא"כ לכא' אי"ז זמן המתאים להזכיר אז את זמן השפלות של בנ"י במצרים שירדו שם לשפל המצב להיות עבדים בזויים ולרדת לעומק דמ"ט שערי טומאה וכו', ותירץ ע"ז דאדרבא

שיהא ראוי לאכילה לגמרי בשעה ומחצה והוא העמידו על האש (שאינה גרו"ק – שלא כדיון ארבעים דק' לפני השקיעה, ושאל האם מותר התבשיל באכילה, וענה לו מו"ר שנראה להקל בדיעבד, והיינו לסמוך בדיעבד על הדעות דמספיק שנתבשל התבשיל מבעו"י שליש בישולו ונכמש"כ להדיא בשו"ע הרב (סי' רנ"ג סי"ג), וגם במ"ב (סי' רנ"ג סק"ח) כתב דבמקום הדחק אפשר דיש להקל כשיטות אלו, ואמנם הוי מח' באחרונים בתבשיל שזמן בישולו הוא שעה ומחצה האם אמרינן שבארבעים דק' בודאי נתבשל שליש בישולו, שאמנם החזו"א (סי' ל"ז ס"ו) כתב דרך מדידה זו כידוע, וכבר קדמו להחזו"א בשו"ת מהרש"ג (ח"ב סי' קע"ח) דכן משמע מדברי הפלתי (סי' ס"ט סק"ד) והפמ"ג (יו"ד סי' ע"ז ש"ד סי"ד), אך המהרש"ג שם בעצמו חולק ע"ז וס"ל דאין איכות הבישול שווה בזמן הבישול, שבתחלת זמן הבישול התבשיל קשה ומתבשל לאיטו ובהמשך כשכבר נתרכך קצת ממהר להתבשל, אמנם בנידון דידן דמיירי להתיר בדיעבד התבשיל באכילה (ולא לגבי להתיר לעשות כן לכתחילה) ודאי דיש לסמוך להקל כהחזו"א ודעימיה כנ"ל, דאף לגבי מעשה שבת עצמו אשכחן בפוסקים הכלל דאין לאסור בדיעבד המאכל כשיש פוסקים המתירים (עיין ביאור"ל סי' שי"ה סוד"ה אפילו בעודו רותח שכותב כן אף לגבי ראשונים שאינם מוזכרים כלל בשו"ע) וכ"ש בנידון דידן דמיירי בהניח התבשיל בע"ש שמותר התבשיל בדיעבד כיון שנתבשל שליש בישולו מבעו"י לכמה פוסקים וכנ"ל].

[ד] ואחד מהתלמידים שאל דלכא' יש מקום להתיר התבשיל באכילה בדיעבד אף אם הניחו רגע אחד לפני השקיעה ולסמוך בכה"ג על שיטת ר"ת (שהיא שיטת רוב הראשונים כידוע) דעדיין יש קרוב לשעה עד השקיעה

ואביהוא משום שלא נשאו אשה בהקדם דברי הרה"ק ר"ש מאוסטרופולי זי"ע (המובא בספר פרדם יוסף בתחילת פר' אמור) שמבאר הא שגופם של נדב ואביהוא נשרף בקרבתם לפני ה', ואילו אצל אליהו הנביא זל"ט שנתעברו אצלו נשמות נדב ואביהוא כדאי באריז"ל (שער הגלגולים הקדמה ל"ב עיי"ש בארוכה) אשכחן להיפך שזכה לעלות אף בגופו הגשמי בסערה השמימה, ומבאר בזה הרה"ק הנ"ל עפ"י מה דאי' (עיין פרדם רמונים שער כ"ד פי"ד וזוהר ה"א דף ר"ט ע"א) שעליית גופו דאליהו הנביא היתה רק עד בחי' רוח שהיא בעולם היצירה וע"כ שם אין ענין המיתה, משא"כ אצל נדב ואביהוא שהתקרבו ועלו יותר גבוה "לפני ה'" שמרמו על עליה לעולם הבריאה [שהוא העולם שמתחת ולפני העולם של גילוי אלקות (עולם האצי)] וע"כ מתו. ובפשטות כוונת הרה"ק הנ"ל שהיות שעולם הבריאה הוא עולם יותר גבוה שהוא עולם השרפים ע"כ מתו וכידוע מדברי חז"ל (שבת פ"ה ע"ב) בשעת עליית משרע"ה למרום שירא מהמלאכים שישרפוהו בהבל פיהם וכו', משא"כ אליהו הנביא שלא עלה לעולם הבריאה הגבוה ע"כ לא מת.

[ז] אך מו"ר ביאר יותר בעומק פנימיות כוונת דברי הרה"ק הנ"ל, שי"ל שכיון שנדב ואביהוא לא נשאו אשה הרי מי שאינו נושא אשה נחיה הוא בעצמו רק בבחי' נוק', וע"כ היתה עבודתם של נדב ואביהוא בחי' השתוקקות גדולה לאלקות שהיא בבחי' ספי הבינה שהיא כנגד עולם הבריאה (שעולם הבריאה הוא כנגד אות ה' דשם הויה – ספי הבינה – שהיא בבחי' נוק' להחכמה כידוע) וע"כ מכיון שהיתה עבודתם רק בבחי' זו ללא בחי' הביטול (שהיא בחי' הדכר) ע"כ מתו, משא"כ אליהו הנביא תיקן את המעו

וזהו ענין האמיתי של הברית-אהבה שכורתים ידידים שמקבלים על עצמם שלא לעזוב אחד את חברו אף אם יעבור על חברו זמן של קושי ושפלות, וא"כ בזה דייקא מתבטאת אמיתות הידידות והאהבה והנאמנות והכריתת ברית של השי"ת לבנ"י שמבטיח להם שיהיה איתם בכל מצב שיעבור עליהם, והסמך לזה את הווארט של הרה"ק הר"צ מלובלין זי"ע (ישראל קדושים אות ז') שאומר יסוד שאפשר ללמוד מהות של כל דבר מהמקום שהוא מוזכר בתורה"ק בפעם הראשונה, וע"ז איתא מהרה"ק הר"ב מפשיסחא זי"ע ענין חבר ורע מוזכר בתורה"ק בפעם הראשונה אצל רעהו של יהודה העדולמי ללמדך שזהו חבר אמיתי שאין עוזב את חברו ומסייע לו אף כשנראה לו שנפל בנפילה (כמו שמסתמא היה נדמה כן לרעהו דיהודה כששלח אותו יהודה להפש את הקדשה וכו'), וזהו כנ"ל שאדרבא זהו הראיה על חבר אמיתי ונאמן שאין עוזב את חברו בכל המצבים.

[ח] וקישור מו"ר ענין זה אל פרשתנו, דענין מיתת נדב ואביהוא היה מחמת שלא נשאו אשה כדאי' בחז"ל, וביאר הענין בשם מוהרנ"ת בלקוה"ל (אבן העזר הלכות פו"ר הלכות אישות הלכה ב') שנדב ואביהוא לא רצו לרדת לישא אישה משום שהיא קשורה יותר לעוה"ז והם לא רצו להתקשר לעולם התחתון ורצו להיות דבוקים רק בעולמות העליונים בבחי' "בקרבם לפני ה'", אך האמת היא להיפך, שרצון ה' הוא שיכירו אותו בכל המצבים שזה מורה על הקשר והברית והחיבור האמיתי עם השי"ת כשמתקשרים אליו ומתדבקים בו בכל המצבים ומכל המקומות (וכנ"ל מענין ברית בין הבתרים שזה דייקא מורה על תוקף החיבור והאהבה), והוסיף לבאר יותר בעומק טעם פנימי למיתת נדב

(כידוע מדברי התו"ח הנ"ל) הרי סו"ם בעולמות היותר הגבוהים שנמצא בהם יש לו חיסרון בזה שאינו נשוי אשה עתה [כנ"ל ממשמעות דברי הבעש"ט חק' הנ"ל] ואכמ"ל. ויש בזה עוד אריכות דברים בענין התנהגות הרה"ק ר"צ מזידיטשוב זי"ע שלא נשא שוב אשה, ואמר שנתחתן עצמו עם התורה, (היינו שדיבק את עצמו אל הסוד שאין סילוק מוחין לעולם) ולאידך הרבי מלובלין זי"ע שלח להמגיד מקאזניץ זי"ע להודיע לו שכל תפילותיו בימים הנוראים חשוכים כיון שלא התחתן שוב, ומיד ציוה לו להתחתן, (כדאי בספה"ק נוצר חסד) וכן היה בזה מעשה עם הרה"ק מצאנז זי"ע, ויש בזה הרבה אריכות דברים.

ט] והוסף עוד קצת לבאר בפנימיות הענין דיש בחינה פנימית שע"י ההתקשרות לעולם היצירה אפשר לעלות יותר מהר לעולם העליון דאצי' (מלבד הנרמז לעיל ששניהם הם בבחי' דכר), דהנה עולם היצירה הוא בבחי' המדות (שהוא כנ"ל כנגד אות ו' דשם הוי"ה שהיא כנגד הו"א – חג"ת ונה"י – שהם כללות כל המדות), ונהנה ע"י המדות (אהבה ויראה ודבקות וענפיהם שהם בחי' החג"ת וכו') יכול האדם לעלות יותר בנקל לאלקות מאשר ע"י המוחין דבינה שבעולם הבריאה.

י] והסמך לזה הא דאי' (חגיגה ט"ז ע"ב) שר"מ רימון מצא תוכו אכל וקליפתו זרק, ואי' מהאריז"ל (ספר הליקוטם פר' עקב, דברים ח' ח') שמרמז על הא דאי' שהמלאך מט"ט ראשו (מ' דמט"ט) בבריאה תוכו (ט"ט) ביצירה וסופו (רו"ן דמט"ט) בעשיה, ור"מ התקשר רק לתוך הרימון דמרמז על בחי' עולם היצירה שנרמזות באותיות מט"ט שהוא התוך דמטטרו"ן וזרק את היצוניות הרמון היינו את ראשו וסופו (עולם הבריאה ועשיה) דהמלאך מט"ט שהם האותיות מרו"ן (וכידוע מחז"ל (שם בגמ' ובתיקו"ז הקדמה דף ט"ז

הזאת שלא רצו נדב ואביהוא לישא אשה, ואלהו זל"ט נשא אשה [כדאי' בתרוה"ד (בפסקים ס' ק"ב הובא בד"מ באה"ע ס' י"ז אות ה' ובכ"ש סק"א) דיון לגבי אשת אליהו] וממילא היה בבחי' דכר וע"כ זכה לעלות בגופו לעולם היצירה שהוא בבחי' דכר, והיינו שאף שעולם היצירה לכאורה נמוך מעולם הבריאה מ"מ נחשב גבוה מעולם הבריאה בענין זה שהוא בבחי' דכר, וכידוע שהוא כנגד אות ו' דשם הוי"ה שבבחי' דכר לגבי הה' תתאה [וכמרומו ביוצר אור ובורא חושך, שהיצירה אף שהיא פחותה ונמצאת למטה מעולם הבריאה מ"מ היא בבחי' אור] והיינו שעולם היצירה שהוא בבחי' דכר הרי הוא יותר בבחי' הביטול מעולם הבריאה, וע"כ העולה לשם יכול גופו להישאר בחיים (דימותו ולא בחכמה כתיב (איוב ד', כ"א) דבחי' המיתה היא מחסרון הביטול הנקרא חכמה – כח מה כידוע) [וידוע המעשה מרבינו הבעש"ט חק' זי"ע שבכה הרבה בפטירת אשתו ותמהו ע"ז תלמידיו חק', ופירש שהיה סבור שיוכה לעלות בסערה השמימה כמו אליהו הנביא זל"ט וזה א"א עתה בהיותו פלג גופה (והחסבר י"ל כנ"ל)].

ח] ואחד מהתלמידים שאל במי שהיה נשוי אשה ועבשיו אינו נשוי (שגירשה או שמתה) האם יורד שוב מבחי' דכר לבחי' נוק' או שכיון שעלה אינו יורד, וענה מו"ר עפ"י דברי התו"ח הידועים (ל"ט ע"ג) שאין סילוק מוחין לעולם כלל [ופעם כמדו' קישר דברי התו"ח לדברי רביז"ל זי"ע (לקו"מ ח"ב תורה ע"ח) שאין שום יאוש בעולם כלל ואכמ"ל], והיינו שכיון שכבר זכה והיו לו מוחין של בחי' דוכרא אינו מאבד אותם ואינו יורד לבחי' נוק' אף שעתה אינו נשוי, אלא שמ"מ כיון שבכל יום ויום מימי חיו נתעלה האדם יותר ויותר לעולמות יותר גבוהים

בהמנהג שבכל מאורע חשוב כמו חנוכה הבית או שמחת החתונה וכדו' עושים שולחן המזרח ומושיבים שם הזקנים וכו' שאי"ז מפני כבוד המדומה החיצוני שהוא הבל הבלים וכו', אלא ביאור הענין יתבאר בהקדם מה שצ"ב שלפעמים מצוי צדיקים שכל ימיהם עסקו בתורה"ק ובעבודה"י ולעת זקנותם מסתלק מהם הדעת והמוחין ה"י וכו' עד שאין הם יכולים כלל לעסוק בתורה"ק וכו', שמצב כזה לכא"ו נחשב להם כמיתה ולכא"ו מה התפקיד שלהם עדיין לעשות בעוה"ז שלכן משאירם ה' לחיות בהיים כאלו, אולם הביאור בזה כמש"כ הרמח"ל עפ"י הזוה"ק שאדם בזקנותו נחיה מרכבה לעולמות רוחניים גבוהים מאד (בבחי' עולמות דעתיק יומין) שבעולמות אלו יש רחמים עליונים גבוהים, וע"כ בעצם זה שהזקן חי בעוה"ז הוא ממשיך רחמים גבוהים אלו לעולם [והסמך לזה אחד מהתלמידים הא דא"י בחז"ל (כ"מ פ"ד ע"ב) על ראב"ש שעשרים ושתים שנה אחר פטירתו לא קברוהו והיה מונח על מטתו בעליה ובכל הזמן הזה שהיה גופו עדיין בעוה"ז ולא נקבר הגן בעצם הימצאות גופו הק' על כל יושבי המקום שלא תבוא שם חיה רעה, וכ"ש צדיק שחי בגשמיות בעוה"ז שמוגין בזה וממשיך רחמים בזה על העולם אף אם חי באופן שאינו יכול לעסוק בעבודה"י].

יד] והנה ככל זמן שנחיה בעולם איזה בחי' משכן ומקום לשכינה הק', כמו בהנחת אבן הפינה או חנוכה הבית לאיזה בנין דקדושה שבבחי' מקדש מעט וכו', או כשיש חתונה של התן וכלה שעומדים להקים בית נאמן בישראל שיהא ג"כ ביתם מקום ומשכן להשראת השכינה בבנין והנהגת הבית על אדני התורה והקדושה שהוא ג"כ בבחי' מקדש מעט, הרי בכל כה"ג יש

ע"ב) שאלישע רבו דר"מ יצא לתרבות רעה ע"י שראה את המלאך מטטרו"ן וכו', אך ר"מ לקה והתקשר רק לפנימיות המטטרו"ן שבעולם היצירה כנ"ל] וחזו"ן מענין הזה ג"כ מעלת עולם היצירה כנ"ל.

יא] וסיפר המעשה הידוע שהרה"ק בעל התניא זי"ע התאונן על עצמו מדוע הרה"ק הרר"ז מאניפולי זי"ע כשמשיג האור האלקי המלוכש בכוכב אחד מגיע תיכף עי"ז להתפשטות הגשמיות ואני שמשיג האור שמסוף העולם ועד סופו איני זוכה עדיין להתפשטות הגשמיות כמוהו, וכך התאונן והתמרמר על עצמו איזה זמן עד שזכה להתפשטות הגשמיות ונפל מתגלגל על הארץ וכו', וההסבר לענין זה הוא כנ"ל שהרר"ז היתה עבודתו בבחי' הלב - ז"א ובבחי' המדות דחג"ת (אהבה ויראה ודבקות) [וכמו שהעיד עליו רביז"ל שעבד את השי"ת בברען הראשון שבלב ללא הפסקה במשך שנים ארוכות], ועי"ז זכה הרר"ז לבוא יותר מהר להתפשטות הגשמיות מבעל התניא שעבד את השי"ת בדרך המוחין.

יב] ויסוד הענין ידוע ומובן ליודעי ח"ן עפ"י הכוונות דימי ספיה"ע, דדעת הח"י בשמ"ש בהקדמת העומר (הובא בסידור היר"א ח"ב עמ' 483) שע"י כוונת המשכת החו"ג שהם בנין המדות הנמשכים בימי העומר עולים למדרגה יותר נעלית (לנשמה חיה יחידה) מאשר במנין הימים והשבועות של המוחין (שמוגיעים בהם רק לנשמה חיה). וביאור הענין עפ"י דברי התו"ח (ס"א ע"א ד"ה והענין) וכמבואר כל זה בים יחכמה (תשס"ט) ביאורים בכוונות העומר עמוד תקע"א).

יג] דיבר מענין הפסוק שבריש הפר' "ויהי ביום השמיני קרא משה וגו' ולקני ישראל", ואמר לבאר ביאור פנימי

בשעה זו מזמינים דייקא לזקני ישראל ונותנים להם כבוד וכו' ובה משיכים על ידיהם רחמים גבוהים מעולמות העליונים שעי"ז יוכלו להצליח לבצע ולגמור הענין ולבטל קטרוגי הס"מ ולהקים המשכן דקדושה כראוי, וזהו ביאור הענין בפרשתנו שבחקמת המשכן קרא משה לזקני ישראל להמשיך על ידיהם רחמים העליונים דבחי' עתין הנ"ל.

קטרוגים גדולים של הס"מ שנלחם כנגדם, שכל בנין דקדושה הוא בבחי' ומעין התחלת התיקון דלעת"ל שהוא לעשות העוה"ז דירה ומשכן לאלקות, ויהא אז כל העוה"ז הדירה האמיתית והעיקרית להשי"ת יותר מכל עולמות העליונים שזהו תכלית הבריאה (עיין תניא פל"ו בארוכה), וכידוע עיקר מלחמת הס"מ לעכב בחי' התיקון דלעת"ל, וע"כ

במעודה

השי"ת את שלימות הגאולה דלעתיד, ושאל אחד מהתלמידים שיבאר מה הענין של י"ד ומ"ז ניסן דייקא שהם ימים המסוגלים להגאולה השלימה כנ"ל (וכן כללות ימי ניסן הם ימים המסוגלים להגאולה כדברי חז"ל) והאם עתה שכבר לא זכינו לזה ועברו ימי ניסן דשנה זו האם כבר אין סגולה זו עוד לשנה הבאה, וביאר מו"ר שיש דעה (פרמ"ג בחל' פסח בביאור המנהג לאכול ביצה כליל חסד) שביום י"ד ניסן הוא היא"צ של אברהם אבינו ע"ה (ובלוח דבר בעתו כותב שיום פטירת אברהם אבינו בר"ח טבת או ב' ניסן), וכן ידוע מהאריז"ל ומהרבה ספה"ק שחג הפסח (ראש המועדים) הוא כנגד אאע"ה (ראש המאמינים, דחג הפסח הוא חג האמונה) וכדאי' גם בבני יששכר שקע"ה שעזות דחג הפסח (מחצות דערב פסח) הן כנגד קע"ה שנים דחיי אאע"ה, וכן אי' דחג הפסח הוא יו"ט שבבחי' החסד והאהבה (זכרתי לך חסד נעוריך שהתגלה ביצי"מ) שע"כ קוראים בו שיר השירים, ומדת החסד והאהבה היא מדתו של אאע"ה, וידועים דברי חז"ל (פסחים קי"ז ע"ב) ש"כך חותמים" ופירשו בזה צדיקים זי"ע (דברי ישראל מודו"ץ) שחתימת הגלות תהא בכח והזכות של אברהם אבינו ע"ה (וכמו שהמליצו טוב בזה בזכות דורינו דור האחרון שאף שבכעמודי התפלה והתורה שהם בבחי' דרך דיצחק

טו] חזר על הפירוש שמפרש הרה"ק ר' מאיר'ל מאפטאר בעמח"ס אור לשמים זי"ע בדברי משרע"ה להשי"ת "שלח נא ביד תשלח", שאי' בחז"ל (פרד"א פרק ל"ט, פסיקתא זוטרית שמות ד' י"ג) שכוונתו היתה שלח נא ביד אליהו ומשיח שעתידיים לגאלם לעת"ל, ומרמו זאת הרה"ק הנ"ל בתיבת שלח נא ביד תשלח שנ"א הוא ר"ת אליהו הנביא, והוסיף מו"ר די"ל גם רמו שנא הוא ר"ת נדב אביהוא, וכנ"ל מהאר"י הק' שנשמת נדב ואביהוא נכנסו ונתעברו אצל אליהו הנביא, וזהו שביקש משרע"ה שישלח כבר עתה את אליהו הנביא לגאול את בני".

טז] ופירש עוד מהרה"ק הנ"ל שבי"ד תשלח מרמו על יום י"ד ניסן כי יום אחד קודם בוא הגואל יבוא אליהו לבשר לישראל וזהו שלח נא (אליהו הנביא) ביד תשלח היינו בי"ד ניסן, כי בט"ו ניסן יהיה הגאולה ובי"ד יבוא אליהו לבשר לנו במהרה עכד"ק דהאור לשמים, והוסיף מו"ר די"ל ג"כ דבי"ד תשלח מרמו ג"כ על הגאולה העתידה שתהא ע"י תרין משיחין, משיח בן יוסף ומשיח בן דוד הנרמזים בתיבת ביד תשלח, ומכיון שידע משרע"ה שהגאולה ממצרים שעל ידו עכשיו אינה עדיין הגאולה השלימה עורר וביקש רחמים שישלח כבר

בפסוק "ויהר אף ה' במשה וגו' על סירובו וכמדו' שפירש בזה שאין להשתמש בענוה נגד ציווי השי"ת, וגילה לו השי"ת שעל אף כל החשבונות דקדושה שהיה לו העיקר הוא הביטל להשי"ת למעלה מכל החשבונות.

יח] שאלו אחד מהתלמידים הרבה שאלות על גודל מדרגות הצדיקים הגדולים, האם כל אחד יכול לזכות לזה או שרק הצדיקים זכו לכך לגודל רום נשמתם, ומהי הדרך שהלכו בה הצדיקים שזכו על ידה למדרגות גבוהות אלו (ועוד הרבה שאלות מסוג זה) [והתעורר לשאול שאלות אלו ע"י שראה עתה בביהמ"ד ספר על בעל הסולם זי"ע ששם מעיד בכת"ק על מדרגות גבוהות ונשגבות שזכה אליהן עיי"ש], וענה לו מו"ר בקיצור בכמה ראשי פרקים של כמה ענינים ויסודות גדולים, דדבר הראשון שצריך להאמין ולידע שכל אחד בישראל יכול לזכות למדרגות העליונות כפסק הרמב"ם (הלכות תשובה פ"ה ה"ב) שכל אחד יכול להיות כמשרע"ה, וכן הזהיר מאוד רביז"ל זי"ע שלא לתלות מדרגותיו הנוראות שזכה בגודל רום נשמתו אלא בעבודתו את השי"ת כראוי בריבוי תפילותיו ויגיעותיו הק' עיי"ש, ואחד מהתלמידים הוסיף והזכיר את דברי הז"ל (תנ"כ"א רבה פכ"ג) **חייב** אדם אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, והטעים בזה יותר שבתפלה של הרר"א מליז'ענסק מובא יותר מפורש "שאזכה **לבוא** למעלת אברהם יצחק ויעקב" וכו' (שע"ז א"א לפרש כמו שיש מפרשים שהחוב הוא רק לבוא לבחי' נגיעה במדרגת האבות, אך הרר"א שולל פירוש זה).

יט] ואמנם בענין השאלה מה הדרך שהלכו בה הצדיקים הזכיר בזה את דברי הרמח"ל זי"ע (בספרו דרך עין החיים המודפס בסו"ם מסילת ישרים) שאמנם

אבינו ע"ה (עמוד העבודה) ודיעקב אבינו (עמוד התורה) היו הדורות הקודמים יותר מעולים מבדור האחרוןף בכ"ז בדורינו עמוד הגמילות חסדים שהיא דרך דאברהם אבינו ע"ה חזק ביותר, שיש בדורנו ריבוי עצום של מעשי צדקה וחסד שלא היה כמותו בדורות הקודמים ובזכות זה נזכה לגאולה מתוך רחמים וחסדים (וכמו שהבאנו בדא"ח של שבת הגדול את דברי הוזה"ק (רע"א מהימנא פ'ר' כי תצא דף רע"ז ע"א) שהגאולה תהא דייקא בהתלבשות של הבינה במדת החסד שהיא דרגה דאברהם וכו' עיי"ש), ובזה אתי שפיר דכיון דהא דימים אלו הם ימים המסוגלים לגאולה מחמת הכח והסגולה הרוחנית של ימים אלו זה (שמאיר בהם האור והכח והזכות של אאע"ה) הרי באמת אפשר שנזכה לעורר האור והסגולה הזו בכל יום בימות השנה כשנתחזק ללכת בדרך של אאע"ה בחיזוק האמונה ובהליכה בדרכי האהבה והחסד כנ"ל.

יז] הסביר בדרך אגב בענין זה דשלה נא ביד תשלח ואמר (כמדו' בשם השם משמואל זי"ע) שמפרש את ענין הסירוב דמשרע"ה לשליחות השי"ת לגאול את ישראל, שזה היה מחמת ענוה דמשרע"ה שסבר מחמת כן שזה עונש עבור בני' שהשי"ת שולח אותו וגאלם וכדברי הגמ' (כ"ק נ"ב ע"א ורש"י שם) שכשהרועה מרוגז על העדר הוא מנקר את עיני העז שמובילה את העדר והיא נכשלת ונפלת בכורות והעדר אחריה כך כשהמקום נפרע משונאי ישראל ממנה להם פרנסים שאינם מהוגנים, והכא נמי חשש משרע"ה שזה עונש עבור בני' שהוא יהיה מנהיגם וגואלם, וסבר שאם יסרב לשליחות השי"ת יצליח להמתיק העונש הזה מעליהם וישלח השי"ת מנהיג אחר המעולה ממנו להנהיגם, ואמנם מסיים שבכ"ז איתא

ובכל אחת מהג' תפילות יוסיף דיבורים להשי' בהודאות ותפילות ותחנונים ושפיכת הלב ושיחה לפניו ית' כעשרים דק' וכדאי לציין פה לשון המ"ב בס"י קכ"ב סק"ח בשם החי"א וז"ל שם "נכון וראוי לכל אדם להתפלל בכל יום ביחוד על צרכיו ופרנסתו ושלא ימוש התורה מפיו וזרעו וזרע זרעו ושיהיו כל יוצאי חלציו עובדי ה' באמת ושלא ימצא ח"ו פסול בזרעו וכל מה שיודע בלבו שצריך לו ואם אינו יודע לדבר צחות בלשח"ק יאמרנה אף בלשון אשכנז רק שיהיה מקירות לבו. וטוב יותר לקבוע תפלות על כל הענינים הצריכים לו אחר שסיים כל חי"ח מלקבעם בברכת שומע תפלה כדי שכשיצטרך לענות קדיש או קדושה יהיה יוכל לענות אחר אמירתו יהיו לרצון לכו"ע". או שיחלק השעה לד' חלקים של רבע שעה, שלשה חלקים לג' תפילות והחלק הרביעי כשהולך לישון אחרי קרשעהמ"ט, כדברי רביז"ל על דהע"ה שהיה מתבודד ומשיח לפני קונו על מטתו תחת הסדין וכדו'. ואמנם הוסיף מו"ר שי"ל שכוונת רביז"ל היתה שהעיקר שיתעסק בזה בזמן קבוע בכל יום, ואין מעכב כ"כ כמה זמן בפועל, והעיקר שיעשה קביעות שיתעסק בזה בכל יום, וכמה גדולים הבינו שזאת כוונתו ז"ל, וכך הבין מו"ר מהגה"צ ר' יהודה זרחיה סגל זצ"ל.

כא] עוד הזכיר בזה את דברי הרמח"ק מרוזין זי"ע ששאלו אותו איך לעבוד את השי"ת והשיב במשל על אסורים שהיו בבית הסוהר ופסקו דינם למיתה רח"ל וחמל עליהם המלך ואמר להם שאם יצליחו ללכת על חבל דק שתלוי על ב' בתים מבלי ליפול יצאו לחירות ממאסרם, ובאמת לא למדו מקודם ולא התאמנו על כך וחשבו שלא יוכלו להצליח בזה, והיה שם אחד שמרוב רצונו החזק להישאר בחיים התחזק מאוד

תמיד יש לאדם לחקור אחרי שאלות אלו מדוע בחר השי"ת דוקא באבות הק' ובמשרע"ה ובדוד המלך ע"ה וכו' וכותב שם שכל אדם צריך להתבונן ולחקור בשאלות אלו לכה"פ שעה אחת שלימה בכל יום, ובאתערותא דלתתא זו שהוא חוקר ומתבונן בשאלות אלו פותח לעצמו הדרך שיאיר לו השי"ת הדרך שיכנס גם הוא לדרכי הצדיקים הגבוהים [וזל"ק שם: "זאת היא התרופה היותר גדולה וחזקה שתוכל להמציא נגד היצר, והיא קלה ופעולתה גדולה ופריה רב, שיעמוד האדם בכל יום לפחות שעה אחת פנוי משאר כל המחשבות לחשוב רק על הענין הזה שאמרתי, ויבקש בלבו מה עשו הראשונים אבות העולם שכך חשק ה' בהם, מה עשה משה רבינו עליו ע"ה, מה עשה דוד משיח ה' וכל הגדולים אשר היו לפנינו, ויעלה בשכלו מה טוב לאדם כל ימי חייו לעשות כן גם הוא וטוב לו, אז יתורו מחשבותיו לדעת באיזה מצב הוא נמצא ועומד לפי הנרצה בדרך אשר דרכו אנשי השם אלה אשר מעולם המה"].

כב] והוסיף מו"ר שאף שבדברי הרמח"ל מוזכר לעשות ענין זה במשך שעה בכל יום הרי האמת בזה כמוש"כ רביז"ל לגבי עצתו העיקרית שגילה לנו לשוח לבו לפני השי"ת שעה אחת בכל יום בלשון שרגיל בו כמו שמושחחים עם חבר נאמן וכו', ואמר ע"ז רביז"ל שבאמת מן הראוי לעסוק בזה כל היום (בבחי' הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו (ברכות כ"א ע"א) אלא שאי"ז לפי כוחינו וע"כ מורה בזה רק על שעה אחת ביום וה"נ לגבי עצת הרמח"ל הנ"ל. [ובמוצאי שמח"ת של שנה זו נתן מו"ר עצה להקל יותר לקיים עצה קדושה ועיקרית יסודית זאת דרביז"ל, ע"י שיחלקו השעה לחלקים, ונתן דוגמא כגון שיחלקו השעה לשלשה חלקים של 20 דק'

מעין דברי רביז"ל בלקו"מ (ח"ב תורה מ"ה) ודע שהאדם צריך לעבור על גשר צר מאד מאד והכלל והעיקר שלא יתפחד כלל וכו'.

[כג] עוד ביאר שהנקודה העיקרית הנלמדת ממשל עמוק הנ"ל היא שבאמת כל עבודה"י היא ע"י נס שמסייע השי"ת בעדו, שבאמת כל עובדה"י מקבל במתנה מלעילא הנס הזה ע"י שעושה מה שיכול ואף שלא יודע כבירור עד הסוף מהי הדרך האמיתית בכ"ז לא מתרשל מחמת זה לעשות מה שכן יודע, ועי"ז זוכה שמראה לו השי"צ הדרך באופן ניסי שמקבל ההשגה וההשראת אלקות מלעילא מה שא"א באמת להסביר לאחר כלל כמו שלא ידע אדם הנ"ל להסביר הדרך לאחרים, והיינו שהעיקר לשמוע לעצת הצדיקים שלא לנשות מדבריהם ימין ושמאל, והכח להישאר באמצע ולא ליפול זהו באופן נס וסיעתא דשמיא ע"י התפילות.

[כד] וע"כ סיים דבאמת העצה הכללית שלימד רביז"ל היא העצה של התפלה והתחנונים להשי"ת בדיבור ובמחשבה בכל עת שיסייעו לעשות רצונו בלב שלם בכל פרט, שהיא העצה העיקרית שבבחי' העצה שמשער הנ' שע"י דייקא אפשר להצליח בכל העצות האחרות הפרטיות שבבחי' העצות של מ"ט השערים, וע"כ יש להתפלל תמיד להשי"ת הורני ה' דרכך ונחני באמתך (לשון הפס': הורני ה' דרכך אהלך באמתך, הורני ה' דרכך ונחני באורח מישור) וכדברי הרה"ק מוהר"פ מקאריין זי"ע להרגיל עצמו בכל עת להתפלל נחני ה' בדרך אמת, עוד הוסיף בענין זה את דברי חז"ל (יומא ל"ה ע"ב) שהבא להיטהר מסייעין בידו, ופירשו בזה צדיקים זי"ע שהכוונה שנסמכות הצדיקים מתעברין בו ומסייעין בידו בעבודה"י, ואמר שהרבה פעמים רואים

בבטחון בהשי"ת והצליח ועבר את החבל בשלום והשתחרר, והתחנונו אליו שאר האסירים שיגלה להם הסוד איך עשה כן, ואמר שאינו יכול לומר להם הדרך אלא לומר להם בכללות שנוהר מאוד שלא לנשות לא לימין ולא לשמאל ועי"ז הצליח לעבור את החבל בשלום וואחד מהתלמידים שאל שלכא"ו עפ"י תורה האיש ההוא הוא בבחי' מאבד עצמו לדעת שהרי מי שלא יודע ללכת על חבל אין שום סיכוי עפ"י דרך הטבע שיצליח בזה והרי אין סומכין על הנס וא"כ אין מתאים המשל עפ"י תורה, ואמר מו"ר שאפשר שהבין שבע"כ שהטמינו שם כרים וכסתות באופן שאף אם יפול הנופל לא יהרג מהנפילה או שלכתחילה לא היה המקום גבוה וכדו'], והסמיך מו"ר למשל זה את דברי רביז"ל שאמר שאין להתבלבל בעבודה"י בריבוי מחשבות מה יש לעשות אלא שהעיקר הוא לשמור עצמו שלא לעשות רע ח"ו וכל מה שעושה בעבודה"י הרי זה טוב, וזהו הביאור בדברי המשל הנ"ל שאמר האיש ההוא שהעיקר הוא שנוהר שלא לנשות ימין ושמאל.

[כה] וביאר יותר עמקות דברי המשל הנ"ל מהרה"ק מרוזין זי"ע עפ"י הסיפור על החלום שהלומה בת רביז"ל שראתה בו שדרך רביז"ל לפנות לעצמו הדרך רק להפסיעה הבאה וכו', שנקודה העיקרית היוצאת מחלומה שאין לדאוג בעבודה"י על העתיד הרחוק אלא להתרכז רק בהווה ולחשוב בכל עת רק על הפסיעה הבאה הקרובה שתהא כרצון ה' וכן בפסיעה הבאה וכו' ולסמוך ולבטוח על השי"ת שיגמור בעדו לטובה, וגם זה נכלל בכוונת המשל שאדם הנ"ל התרכז בכל פסיעה רק לעבור פסיעה זו בשלום עד שעבר את כל החבל וכן משל זה דהרה"ק מרוזין הוא ממש

בחוש ענין זה שבאיזה יום קמים בבקר ומגלים כוחות חדשים והתלהבות וחשק חדשים לעניני עבודה"י שלא היו לו עד עתה וכדו', ויש לדעת שמסתמא שזכה עתה לעיבור ניצוץ קדוש של איזה צדיק המסייעו עתה בענין זה ויש לשמור זאת ולציית להתעוררות זו ולהיזהר שלא לאבדה ע"י חטא או היסח הדעת וכדו'.

כה) ומי שהעיקר שיש לזכור תמיד את המשל הידוע של המסילת ישרים בריש הספר מהמלך שעשה גן המבוכה וז"ל ק שם: "הא למה זה דומה לגן המבוכה, הוא הגן הנטוע לצחוק הידוע אצל השרים, שהנטיעות עשויות כתלים וביניהם שבילים רבים נבוכים ומערבים כולם דומים זה לזה, והתכלית בהם הוא להגיע אל הכסדרה אחת שבאמצעם, ואמנם השבילים האלה מהם ישרים ומגיעים באמת אל הכסדרה ומהם משגים את האדם ומרחיקים אותו ממנה, ואמנם ההולך בין השבילים הוא לא יוכל לראות ולדעת כלל אם הוא בשביל האמתי או בכוזב, כי כולם שווים ואין הפרש ביניהם לעין הרואה אותם, אם לא שידע הדרך בבקאות וטביעות עין שכבר נכנס בהם והגיע אל התכלית, שהוא הכסדרה, והנה העומד כבר על הכסדרה הוא רואה כל הדרכים לפניו ומבחין בין האמיתיים והכוזבים והוא יכול להזהיר את ההולכים בהם, לומר: זה הדרך לכו בו! והנה מי שירצה להאמין לו יגיע למקום המיועד ומי שלא ירצה להאמין וירצה ללכת אחר עיניו ודאי שישאר אובד ולא יגיע אליו. כן הדבר הזה, מי שעדיין לא משל ביצרו הוא בתוך השבילים לא יוכל להבחין ביניהם, אך המושלים ביצרם, שכבר הגיעו אל הכסדרה וכבר יצאו מן השבילים וראו כל הדרכים לעיניהם בברור, הם יכולים לייעץ למי

שירצה לשמוע, ואליהם צריכים אנו להאמין. ונמשיך שם ואמנם מה היא העצה שהם נותנים לנו "בואו חשבו" – "בואו ונחשב חשבוננו של עולם!" כי כבר הם נסו וראו וידעו שזה לבדו הוא הדרך האמיתי להגיע האדם אל הטובה אשר הוא מבקש ולא זולת זה. כללו של דבר: צריך האדם להיות מתבונן בשכלו תמיד בכל זמן ובזמן קבוע לו בהתבודדו, מה הוא הדרך האמיתי לפי חוק התורה שהאדם צריך לילך בו, ואחר כך יבוא להתבונן על מעשיו אם הם על הדרך הזה אם לא, כי על ידי זה ודאי שיהיה לו נקל למהר מכל רע ולישר כל דרכיו, וכמו שהכתוב אומר (משלי ד, כ"ו) "פלס מעגל רגלך וכל דרכיך יכוננו" ואומר (איכה ג, מ') "נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה עד ה'", והיינו שאין לחפש דרכים חדשות בשכלו אלא העיקר לשמוע ולציית לצדיקים הגדולים הגבוהים שהם כבר הגיעו באמת אל השי"ת וזכו לדבוק בו בתכלית והם מלמדים אותנו את הדרך האמיתית ועלינו לשמוע ולציית להם, ולא להיכשל בחטא של נדב ואביהוא שרצו להתקרב אל ה' בדרך שיחדשו הם מדעתם ללא ביטול למשרע"ה שזה אי אפשר שרק ע"י הביטול והציות לצדיקי האמת הגבוהים שבבחי' משרע"ה אפשר להתקרב אל השי"ת באמת וכו'.

כו) והוסיף השואל לשאול על כל הנ"ל וביקש שבכ"ז רוצה שיפרט ויפרש איזו נקודה פנימית שהיא נקודת העבודה של הצדיקים הגבוהים יחידי הדורות שעיי"ז זכו לכל מה שזכו, וענה לו שיאמר לו כמה מילים בזה (אף שכדי לזכות להבין ענין זה באמת צריך לקיים כל העצות הנ"ל) שהצדיקים הגבוהים כל עבודתם היא לא עבור תיקון עצמם כלל אלא עבור שיתגלה כבוד השי"ת וגילוי השכינה בעולם, ושאלו בנו איך זוכים

וזה היה אצל בעל הסולם זי"ע שהתאים וביטל עצמו למטרה העליונה שרצה אז השי"ת להמשיך להוריד לעולם גילוי מודות התורה"ק.

כט] ועדיין לא נחה דעתו של השואל הנ"ל לבקש ולשואל שיפרט מו"ר למעשה באיזה דבר עבודה"י בפרטות המתאימה לפי דרגתו עתה שמסוגל שיתחיל ויבסס וידגיש עבודתו שתהא בנויה על נקודה זו, והשיב לו מו"ר שיעבוד להרגיל א"ע ללמוד התורה"ק מתוך דבקות בהשי"ת והעצה לזה שיתחיל להרגיל עצמו לפנות לה' בתפילות קצרות אף באמצע הלימוד (ואמר לו שיעשה זאת בלחש באופן שלא יפריע לחברותא) ובזה ירגיל עצמו קמעא להיות דבוק בה' אף באמצע הלימוד שהוא פתח גדול לדרכי העליה והדבקות בהשי"ת בכל עת ונכמשי"ב בדא"ח פרי' שמות ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא" שע"י הדבקות בהשי"ת בשעת לימוד התורה"ק זוכים אח"כ להיות דבוק אף בעסקי העולם שכולם משתלשלים מהתורה"ק, ויה"ר שנזכה כולנו לשמור לעשות ולקיים עצות הצדיקים החפצים בטובתנו הנצחית ולהתקרב עי"ז ולהתדבק תמיד בהשי"ת חי החיים ולזכות לחיי עולם ולתקן עולם במלכות השי"ת בב"א.

ל] כשהזכיר הענין שהעיקר הוא להתבטל לצדיקים

הגבוהים הזכיר אחד מהתלמידים את השיחה המובאת מרביז"ל שבביאת משיח צדקינו בב"א לא יהיה חיוב להכנס להתפלל במנין שלו אך מי שיכנס להתפלל במנין שלו יצטרך להיזהר מאוד מכל מחשבה זרה בתפלה וכו' (ויהא פחד גדול ע"כ להיכנס לשם), ואמר מו"ר שמי שמתקרב עתה לצדיקים ושובר כל המניעות המונעות מזה יזכה גם אז לשבור כל המניעות ולהתגבר על הפחד

לזה, וענה לו מו"ר שלזה צריך ללמוד פנימיות התורה"ק (בנוסף לכל עצות הנ"ל) שרק היא בכוחה לגלות את הנקודה הפנימית הנ"ל.

כז] ושאלו אותו מדוע גם באלו שלומדים פנימיות התורה"ק לא מצינו שכל אחד זכה והגיע לכאלו מדרגות גבוהות כמו בעל הסולם זי"ע (כמו שראה כנ"ל בכת"ק הנ"ל מה שמעיד ע"ע שאכמ"ל), וסיפר ע"ז מו"ר מעשה ששמע שנפגש בעל הסולם עם בעל הלשם זי"ע וסיפר בדרך אגב ששמע מהרה"צ ר' לייב זוסמן שהוא היה כמ"פ השליח בין בעל הסולם להלשם בנידונים שונים בעניני קבלת ושיבה בעל הסולם את השגת בעל הלשם, אלא שהוסיף שעיקר השגתו הוא ביאור דברי האריז"ל המודפסים בכתבי מהרח"ו, ואמנם איתא שהאריז"ל הצטער ביותר שלא היה מהרח"ו לפניו בשעת הסתלקותו שרצה למסור לו סוד גדול, וביאר בעל הסולם שאז רצה למסור לו הסוד של "צמצום שני" (שכתבי בעל הסולם מיוסדים בעיקר על סוד זה) ואם היה האריז"ל מוסר למהרח"ו את הסוד ההוא לא הייתי (בעל הסולם) צריך לבוא לעולם, ובסוד זה השיג הלשם רק מעט (ועיין בספה"ק הכללים דהלשם שמוסר על הסוד שיש לו קשר לענין צמצום שני, ואכמ"ל) ורימוזו על עצמו שהוא השיג ענין דהצמצום השני בשלימות, ואכמ"ל.

כח] וביאר מו"ר הענין כמו שאמר בעל הסולם בעצמו שיש אמנם דברים שמגיע זמנם להתגלות בעולם ואז כל מי שמתאים עצמו וחפץ ומבקש מהשי"ת שיזכה להיות הצינור שיצאו התיקונים שצריכים לצאת לפועל בעולם דרכו יכול בקל לזכות לזה ואף שלא לפי דרגתו העצמית משום שהעיקר שמתאים ומבטל עצמו לתכלית שרוצה השי"ת לגלות עתה בעולם,

הגדול ההוא ויזכה להיות מהמנין של משיח צדקינו ויה"ר שיהא חלקינו עמהם אמן.

לא] אחד מהתלמידים חיפש ספר תהילים לומר ממנו, והציע לו לו מו"ר שיקח תהילים עם פירוש הצ"צ זי"ע או תהילים עם פירוש בן ביתי להדמשק אליעזר מקאמארנע זי"ע, ויעיין בפירושם קצת בשעת האמירה, והסביר שאף שמזמורי התהילים בעצמם אף ללא שום פירוש כוחם גדול ונשגב כידוע, מ"מ לא לחנם כתבו הצדיקים פירושים על התהילים [אלא שע"י הפירוש שמוסיף נשמה וחיות וכוונה ודבקות באמירת התהילים ניתוסף ונכפל ומתגדל הכח של המזמורים], ואחד מהתלמידים שאל מדוע נקרא כל התהילים ע"ש דהע"ה והלא בפועל יש עשרות רבות של מזמורים שנאמרו ע"י אחרים (משרע"ה, אסף, בני קורה

וכו'), וענה מו"ר שע"י שדהע"ה התפלל בעצמו תפילות אלו (של הצדיקים שקדמו לו) וקבעם וסידרם בספרו הכנים והוסיף בכלם את הכח הרוחני המיוחד שלו עד שכולם נקראים על שמו (בבחי' אין המצוה נקראת אלא ע"ש גומרה).

לב] אחד מהתלמידים שאל בקשר לאיזה תמונות במכשירי צילום מיוחדים שתופסים על ידם (כניכול) כל מיני דברים רוחניים שאכמ"ל, וסבר השואל שיש בכח מצלמות אלו לראות גם הנשמות וכו', והעמידו מו"ר על האמת שכל מה שנתפש במצלמות אלו הכל הוא ממקיפי נפש הטבעית (שהם מתפשטים ומתרחבים בשעת שמחה ומתכווצים בשעת צער), אך אין בכח דבר גשמי לתפוש צורת נשמה האלקית, ולא שום דבר רוחני אמיתי.

בקידושא רבא

לג] בלימוד ספה"ק סיפו"מ דיבר מהמעשה דבן המלכה ובן השפחה שנתחלפו שקאי על בנ"י (בני המלכה) ובני ישמעאל (בני הגר השפחה) שאף שחלק מבני המלכה ירדו ונפלו לשפלות ועבדות וטומאה ח"ו וכו' מ"מ באמת נשארים אצלם בפנימיות כל נימוסי המלוכה, וכשיסירו מעליהם את ההשפעה החיצונית של החילוף יתגלה אצלם יופי ונימוסי המלוכה, וכן אף כשבני השפחה יתנהגו בנימוסי המלוכה וינהיגו עצמם בחיצוניות בצניעות וכו' מ"מ טומאתם ושפלותם טמונה אצלם בעומק נפשם (כדברי הגמ' קידושין מ"ט ע"ב שנמלו בני ישמעאל ט' קבין של טומאה) [וכמו שביאר בביאור למס' ברכות (כ"ז ע"א) בענין בית הכסא דפרסאי שמרמו על טומאת בני ישמעאל שטומאתם עמוקה בפנימיותם].

לד] וביאר הא אליהו הנביא זל"ט מתגלה לפעמים כהוא טייעא – סוחר ישמעאל (כדאי' מהתולדות זי"ע על ההוא טייעא שבמעשיות דרבה בר בר חנה שהוא אליהו הנביא זל"ט), היות שתפקידו של אליהו הנביא זל"ט הוא בסוף הגלות כשמתגברת טומאת ישמעאל [וכידוע ממהרה"ו בפירושו על תהילים (עין הדעת טוב) בפסוק "לולי ה' שהיה לנו בקום עלינו אדם" וכן אי' במפרשים דחלום דצלם דנבוכדנצר שבסוף גלות אדום תתגבר קלי' ישמעאל וכו'], וע"כ מתלבש אליהו הנביא בלבוש זה דבני ישמעאל שזהו מעיקרי תפקידו דאליהו מלאך הברית להכניע טומאתם וקלי' דבני ישמעאל ולהדיח בני השפחה מגדולתם ומלכותם ולהחזיר את בני המלכה למלוכה וגדולתם וקדושתם בב"א.

הכוללת החו"ב) שממנו דייקא מתגלים כל עומק סודות התורה"ק, ואליהו זל"ט הוא הפותח והחותם מבחוץ שעל ידו העליה לבחי' משרע"ה.

לן] ערך שאל אחד מהתלמידים מדוע קורא הסיפוט"מ מהנוסח שבלח"ק ולא מהנוסח שבאידיש שהוא הלשון שסיפר רביז"ל את הסיפורים, והשיב לו מו"ר שזה בכדי להראות ולהורות שאנו אין לנו תפיסה ברביז"ל אלא ע"י מוהרנ"ת (שהוא תרגם את דברי רביז"ל ללח"ק), ולא כאלו הסבורים להבין ולפרש את דברי רביז"ל שלא עפ"י דברי והבנת מוהרנ"ת (שזה להיפך מדברי רביז"ל שאמר בפירוש שרק מוהרנ"ת היחיד שזכה להבין ממנו קצת וכו').

לה] ואחד מהתלמידים שאל מדוע רק רב ענן זכה לכתוב את דברי אליהו הנביא זל"ט בספרו תנא דבי אליהו (כדאי' בגמ' כתובות ק"ז ע"א), ולא מצינו בשאר הצדיקים שזכו לגילוי אליהו שיקבלו רשות לכתוב דבריו, וענה מו"ר שבאמת כל דברי האריז"ל הם מפי אליהו הנביא זל"ט [כדאי' בארוכה במכתב בעל התניא זי"ע (אגרת נ"ו בספר אגרות בעה"ת ובני דורו) והארכנו בביאור הענין בריש שו"ת ים החכמה] וביאר ברמזא עפ"י סוד מעם הענין דכל הסודות דהאריז"ל נתגלו דרך אליהו הנביא זל"ט, שדייקא ע"י אליהו הנביא שהוא בגימ' שם **ב"ן** המרמז על השכינה, יכול להיכנס ולעלות למקום ובחי' דיוסף ודוד (חו"ב) שמכניסים ומעלים אל בחי' דמשרע"ה (הדעת

בפעודה שלישית – רעוא דרעוין

בתורה הא' שלפני המקוה

לן] דיבר מדברי האוה"ח הק' (ויקרא י"א כ"א) שמספר שבמקומו נהגו היתר לאכול חגבים שלא היה להם הסימן שמונה רש"י שצריך שיהיו הכרעיים שמנתר בהם סמוכים לצוארו דייקא, והאוה"ח נלחם כנגדם עד שביטל מהם מנהגם זה (וכותב שם שבזכות זה ששמעו לי הפסיקה לבוא אליהם המכה זו דהארכה), עיי"ש בארוכה.

ופירש הענין עפ"י פנימיות שהחגבים שהם שרץ העוף מרמזים על מי שיש לו מחשבות שאינן נקיות שמעופפות בראשו ה", וע"ז סימן המהרה שאם יש לו כרעיים לנתר בהם סמוך לצוארו דייקא, שזה מרמז על מי שאף כשנופל במחשבתו למקומות המגונים ח"ו (שבמקום שמהשבתו של האדם שם כל האדם כדברי הבעש"ט הק' הידועים) יש לו הכח לנתר מעל שפלות הארץ ע"י

שהכרעיים שמנתר בהם הם סמוכים לצוארו שהוא מקום הדיבור, והיינו שאין פוסק מלדבר דיבורים קדושים להשי"ת וכו' נשאר השכינה עמו, וכדאי' ממוהרנ"ת בארוכה שהדיבור היא השכינה הנקראת אם הבנים שאינה עוזבת את בניה והולכת עמם לכל מקום שהולכים, וע"כ אם מתחזק האדם שלא להפסיק ולהרפות מתפילות ודיבורים קדושים להשי"ת בכל מצב שיהא, אז השכינה לא עוזבת אותו עד שתעלה עמה שוב אל השי"ת, ובבחי' "אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי אעלך גם עלה", וזהו פנימיות ענין ההיטהרות מטומאת שרץ העוף, טומאת מחשבות רעות המעופפות בראש כנ"ל, שע"י הכרעיים הסמוכים לצוארו שמוציא בהם דיבורים קדושים לה' בכוחם יזכה לבסוף לנתר מעל הארץ ולהתנער מכל טומאת השרצים שעל הארץ ולזכות לקדושת ומהרת המחשבה העליונה אמן.

בהליכה למקרה

זוכה להתבטל בתכלית לדח"ה היתה ג"כ עולה עמו לאור הכתר, ואדרבא שהיתה עולה ומתעלה עי"ז את הכתר דדוד שתישאר אצלו בקביעות עד שיעלה מכתר דאריך לכתר דעתיק (דעתיק הוא שורש ופנימיות אור החכמה), ואז היה יוצא ממנה משיח צדקינו (שבבחי' שלמה המלך ע"ה כמשי"כ במקו"א) בארוכה וכיון שביזתה את דח"ה לא זכתה לזה ורק ביום מיתתה שעלתה בשעת פטירתה לבחי' המסי"נ זכתה אז לילד, משום שאז התאחדה עם בחי' המסי"נ של דח"ה [ואח"כ האריך בתורה דסעודה ג' ודיבר עוד בענין זה דמסי"נ, שהעיקר הוא המסי"נ האמיתית על יחוד העליון, שא"א לגלות איך להגיע לזה שהוא בבחי' הרדל"א (דלא אתיידע), וזהו דבר עמוק ולא מתגלה סתם שהם"מ מחשיך אנפי אורייתא ולא נותן לבנ"י מה הכוונה מסי"נ על היחוד העליון ואיך מגיעים לזה, שאמנם ענין המסי"נ בעבודה"י הוא שרוצים לעבוד את הש"י בכל רגע ומבטלים את כל הרצונות האחרים הגשמיים ורוצים רק תורת ה' ועבודת הכורא ומוסרים אליו כל הרצונות (וזהו מסירות נפש – שהרצון נקרא נפש), וזהו דבר מאוד גדול בבחי' המסי"נ של דח"ה הנ"ל, אך עתה יש לזכות שהמסי"נ הזאת תהיה על היחוד העליון ולטהר כל הזמן המחשבה ולמסור נפש במחשבתו על זה, וזה עמוק מכל עמוק להגיע לזה, ורק ע"י שרוצים זאת וצוהקים להשי"ת על נקודה זו שרוצים למסור נפש על יחוד ה' אז ה' ילחם לכם ואתם תחרישון שה' יבקע לפניו ימא דאורייתא ויתן לו השי"ת השכל האלוקי הזה להגיע לנקודה של העבודה האמיתית לצמצם עצמו על נקודת היחוד (שזה תלוי ברזין דרוזין שגילה הבעש"ט שהוא זכה להוריד את הגילוי הזה וכו') שתתגלה בב"א.

לחן שאל א' מהתלמידים בקשר להפמרת פר' השבוע שמיכל בת שאול בזתה בליבה לדח"ה המפוז ומכרכר לפני ה' וכו', שהלא מיכל היתה צדקת גדולה ואיך נכשלה בזה וכו', וביאר מו"ר שהפיוז והכרכור של דח"ה הוא משום שעלה אז מספי' הבינה עד לכתר עד שהאיר עליו אור היחידה שמתפשט בכל האיברים עד הרגליים ולכן רקד וקפץ [וקישר זאת לפרשתנו – פר' שמיני – שהיא כנגד ספי' השמינית – ספי' הבינה, שבפנימיותה עולה לאור הכתר – אור המסי"נ המיוחדת כל המדרגות, וזהו מה שאמר משרע"ה לאהרן הכהן למה אתה בוש **לכך** נבחרת, ואי' מהרה"ק מקאמרנא זי"ע לפרש שאף שאתה בוש עליך לגשת במסירות נפש, כי **לכך** נבחרת, **שכך** מרמז על אור המסי"נ שבבחי' הכתר, וכמרומו בדברי חז"ל **"כך"** עלתה במחשבה" (שהמחשבה העליונה דהכתר מרומות בתיבת "כך", וכמבואר הענין בים החכמה תשס"ח במאמר "ביאור האותיות", בביאור אותיות כ-ך) שעיקר העבודה להגיע לבחי' כך בבחי' ואהבת את ה"א בכל מאודך שהיא בחי' המסי"נ, שאור הצדיק מתגלה במקום המסי"נ].

למ" ופירש שמכיון שזכה דח"ה להגיע למקום הכתר – מקום המסי"נ – זכה שהבטיח לו השי"ת שאף כשיחטאו זרעו חסדו לא יסור מעמו, שמקום המסי"נ הוא מקום מחילת העוונות, ולכן רקד כ"כ דוד כשהאיר בו אור הכתר, ואמנם מיכל בת שאול שהיתה בבחי' שאול אביה שבסוד ספי' החכמה לא השיגה את האור הזה הגבוה דהכתר של דח"ה, וסברה שריקודיו מהתלהבות ואש הבינה (שנמוכה מדרך דאביה – דרך החכמה), ואמנם פגמה בזה שאם היתה

בפעורת מלוח דמלכה

אח"כ להוריד גילוי רזין דרזין [ונתגלה ביתר שאת אח"כ ע"י תלמידיו ובפרט ע"י רביז"ל שבבחי' בן ובבחי' דברי חז"ל עה"פ "אשר אין חליפות למו" – בן ותלמיד, וכמש"כ במקו"א עה"פ "לא תירא לביתה משל"ג" – מפטירת האריז"ל שבשנת של"ג – "כי כל ביתה לבוש שנים" – אל תקרי שנים אלא שניים דקאי על הבעש"ט ורביז"ל] שבכוה תורתם שגילו בעולם יזכו בני"ג למור ולחוריד את גילוי האלוקות שגילה האריז"ל לתוך עולמות הבי"ע.

מב **וביאר** יותר שעי"ז שבנ"י יאמינו בגילוי הבעש"ט שיש שם רזין דרזין ושאפשר להגיע דרכם לשער הנ' ונהיים בזה תלמידים של הבעש"ט ונכללים בעצמת האור, וזהו בחי' גילוי אליהו הנביא שלפני הגאולה, שהדבר הראשון שמגלה אליהו הנביא הוא סוד האמונה (שאליהו בני"ג) כ"ן – ענין המלכות והאמונה כידוע, בבחי' ויאמינו בה' ובמשה עבדו, שאם יש אמונה יעזור השי"ת לגמור הנקודה אף שלא ראויים, בבחי' הכמחת השי"ת לדחע"ה שלא יעזבונו אף שלא יהיה זרעו ראוי בזכות שהלך דוד בדרך האמונה ("דרך אמונה בחרת") שהאמונה מגיעה עד למקום שורש היחוד (בבחי' כתר מלכות כידוע) ויש להאמין בהשי"ת ולהאמין שאפשר להגיע אל השי"ת (וכדברי החת"ס שאף הרשעים הגדולים היו חוזרים בתשובה אם היו יודעים שאפשר להגיע עד להשי"ת, אלא שאין מאמינים באמת בזה), וכן להאמין שאפשר להגיע לתורה"ק שהשי"ת רוצה ליתן את התורה"ק לכל יהודי שלכל יהודי יש לו את נשמת משרע"ה ואת נשמת כל יחידי הדורות, וזה דבר קל להשי"ת לתת את כל התורה, אלא תלוי בעיקר ע"י שיחזור בני"ג בתשובה ויתחזק באמונה, ובזכות האמונה

מן **ביקשו** ממנו שיספר וידבר אודות המהרח"ו שהחילולא דיליה חל השבוע וענה שדיבר כבר ממנו רבות בתורה בשעת רעוא דרעיון, ולגודל חביבות הדברים נעתיק חלקים מהתורה הגבוהה הזו שדיבר אז ברעד"ר, שהזכיר בתוך הדברים את מה שאמר רבינו האריז"ל לתלמידו מוהרח"ו שעליו אומר הפסוק "ולמי כל חמדת ישראל" הלא לך וגו', ומפרש בזה הרח"ק מקאמארנע זי"ע שהיה מונח בתוך נשמת מהרח"ו נשמת רבינו ישראל הבעש"ט הק'.

מא **והסביר** שפסוק זה אמר שמואל הנביא לשאול המלך ע"ה שבא אליו לשאול לו אודות האתונות של אביו שנאבדו, ואמר לו שמואל "ולאתונות האבודות לך היום שלשת הימים אל תשם את לבך להם כי נמצאו, ולמי כל חמדת ישראל וגו'", וביאר בזה עפ"י מש"כ בספה"ק עמק המלך שהאריז"ל היה צריך לגלות סודות התורה עוד שלשה שנים (משנת של"ג עד שנת של"ה) ולהוריד בזה הגילוי האלוקות דאצי' לג' העולמות דבי"ע, ולא זכינו והיה להסמ"א אחיזה בסודות התורה ונסתלק האר"י ז"ל לפני שגילה האלוקות בפועל בבי"ע, וזהו הסוד דהאתונות שנאבדו ג' ימים המרמזים על אחיזת הסמ"א שמונע גילוי אלוקות בג' העולמות דבי"ע, וע"ז אמר האר"י ז"ל למהרח"ו ולך כל חמדת ישראל, שהמהרח"ו והאריז"ל היו באמת נשמה אחת (שמוהרח"ו בבחי' ד' של דו"ד והאריז"ל בבחי' י' של דו"ד מלא) והיו צריכים ביחד לגמור ולהוריד גילוי האלוקות לבי"ע, ואמנם התחיל המהרח"ו להוריד סודות התורה לעולם אך לא זכינו שיגמור את כל העבודה וזה צער נורא שבכה ע"ז כ"כ מהרח"ו כמש"כ בהקדמת העין חיים, ואך נשמת הבעש"ט שהיה מונח בתוך נשמת המהרח"ו, זכה

האמת שיסייעו בעדינו ויגמרו בעדינו עד שנזכה להשיג כל חלקי התורה"ק ולהשיג הכתר תורה, שהוא סוד שער הנ' שהוא אור המאיר מסוף העולם ועד סופו והוא הפקר לכל יהודי, ותלוי דבר הראשון בגילוי אליהו, שנקודת אליהו מגלה את האמונה שה' איתו ולא יעזבנו בזכות האמונה, ששורש אליהו למטה עולה למעלה למעלה עד המס"נ על היחוד העליון שבנ"י יתעסקו ויבקשו ויתגעגעו אל היחוד העליון, ועי"ז יולידו את שלימות התורה"ק ואת גילוי היחוד העליון תומ"י לאלתר, ב"ב ממש אמן.

יגאלו בנ"י ונזכה שייכנס בנו ניצוצות אליהו הנביא שמגלה סודות התורה לכל בנ"י ומבשר אליהו סוד האמונה, שצריך להאמין שהשי"ת רוצה ליתן לנו את כל התורה, ולבקוע לנו ימא דאורייתא, ששם נמצאת הגאולה, שעיקר הגאולה טמונה בהתורה"ק, ויש לבקש בתורה"ק את היחוד העליון, ויש להתחיל בפשטות למסור נפש על התורה"ק ולהאמין בכל חלקי פרד"ס התורה"ק, וכן להאמין בגילוי הבעש"ט שהוא אור נצחי שגילה את הרזין דרזין, ועי"ז נזכה להתקשר לאליהו הנביא, ולעיבור ניצוצי נשמת צדיקי

ברוך ה' לעולם אמן ואמן

